

مشروعیت عید در اسلام

عید از نظر اسلام یک حاجت انسانی می‌باشد، که هیچ امت و اقوامی از آن بی‌نیاز نیست؛ چون انسان در زندگی با مشقت‌هایی مواجه است که به روزهای نشاط‌آور (عید) احتیاج احساس می‌شود تا از کاهلی، مشقت ملالت و خستگی‌های دوامدار زندگی نجات یابد. بنابر این، دیده می‌شود که انسان‌ها در تمام عصرها، ایام معینی را در هر سال به نام عید مسمی کرده‌اند، که در آن روزها خود را از تداوم تراکم امور یومیة زندگی بیرون می‌کنند، به سوی طبیعت روانه شده و با خوشی‌ها باهم لذت می‌برند؛ بهترین لباس‌ها را می‌پوشند، خوردنی‌ها و نوشیدنی‌های مشتهی را تناول می‌کنند، به اقسام بازی‌ها و خوش‌گذرانی‌ها مشغول می‌شوند، تا این‌که برخستگی‌های زندگی، که در جریان سال با آن‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند، غالب شده، ملالت و دل‌تنگی‌ها را برای روزهای آینده از خود دور کرده باشند.

لذا با صرف نظر از موارد دینی، قومی و وطنی، آن‌چه که مردم اقوام و گروه‌ها در این روزها انجام می‌دهند، چیزی است که هر قوم، قبیله و امتی از قدیم و جدید، روز عید انتخاب کرده‌اند. به‌طور مثال: فارس‌ها روز نوروز (اول سال هجری شمسی) را برای خود عید انتخاب نموده‌اند. فرعونیان زمان موسی علیه السلام روزی را به نام (یوم الزینة) عید اختیار کرده بودند. حتی اهل یثرب عیدی داشتند که در آن خوشی و شادی می‌کردند، تا این‌که اسلام آمد و آن عید بت‌پرستی را برای‌شان به دو عید مبارک تبدیل کرد، که نمایندگی از دو رکن از ارکان بزرگ اسلامی می‌کنند. چنان‌چه در صحیح مسلم از ابی عبید مولى ابن ازهر منقول است که گفت: با حضرت عمر بن خطاب رضی الله عنه در عیدی حاضر بودیم، آمده نماز خواند و به مردم خطبه ایراد کرد و فرمود:

«إِنَّ هَذَيْنِ يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِهِمَا يَوْمَ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَالْآخِرُ يَوْمٌ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِنْ نُسُكِكُمْ»

ترجمه: این دو روزی است که رسول الله صلی الله علیه وسلم ما را از روزه گرفتن در این دو روز منع کرده است، یعنی روزی که از اختتام روزه ماه رمضان تان افطار می‌کنید و روزی که در آن از گوشت‌های قربانی‌های تان می‌خورید.

لذا روز عید فطر بخاطر این است که مسلمانان مدت یک ماه برای حصول رضایت الله سبحانه و تعالی از خوردن، نوشیدن و جماع در روز منع شده بودند؛ پس فراغت‌شان طوری است که الله سبحانه و تعالی گناهان ایشان را مغفرت کرده است. طوری که حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم بیانگر این مطلب است:

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»

ترجمه: کسی که روزه رمضان را از روی ایمان‌داری و طلب ثواب روزه بگیرد، گناهان قبلی‌اش مغفرت کرده می‌شود.

روز عید قربان، روزی است که مسلمانان مراسم و مناسک حج را اداء می‌کنند، که در نتیجه چنان از گناهان پاک می‌شوند که گویا نو از مادر تولد شده باشند. چنان‌چه پیامبر صلی الله علیه وسلم در حدیث فوق بشارت آن را داده است.

لذا عید نزد مسلمانان بدعت نبوده که آن را خود ایجاد کرده باشند (هر امتی از خود عید دارد)؛ لیکن عید در اسلام متمایز از اعیاد دیگر امت‌ها و قبایل می‌باشد؛ زیرا عید در اسلام علاوه از داشتن جنبه حاجت انسانی‌اش ریشه و صبغه شرعی و ربانی نیز دارد، که پروردگارش آن را به حیث یک هدیه و مکافاتی بعد از جهد و کوششی که در راستای اقامه رکنی از ارکان دین خود انجا داده‌اند، مشروع ساخته است؛ چون در انجام آن رکن، مشقت و سختی را متحمل شده‌اند و آن را با اطاعت از پروردگارشان و امید عفو و مغفرت و طلب رضامندی وی انجام داده‌اند، که دیگر مکافات ایشان در روز قیامت وعده دخول جنات نعیم می‌باشد و در دنیا مغفرت و فضیلتی از جانب الله سبحانه و تعالی است.

الله سبحانه و تعالی ذاتی ست که اجر و پاداش محسنین و نیکوکاران را ضایع نمی‌سازد و عید مبارک را روز خوشی مسلمانان قرار داده است تا در آن شادمانی کنند؛ چیزهای لذیذ بخورند و بنوشند، لباس‌های زیبا و فیشنی خود را بپوشند و در اجتماعات با هم دید و وادیدهای دوستانه داشته باشند.

لیکن اسلام می‌خواهد که عید باید صبغه و رنگ ایمانی داشته باشد. یعنی این‌که به نماز و استماع خطبه عید آغاز شود، بعد تهنیت و تریکی‌ها را در بین خود تبادل نمایند، بعد از آن ذبح قربانی نموده و شیرینی‌ها و طعام تهیه شده روز عید را میان اهل و اولادهای خود تناول نمایند؛ بعد از آن با رفتن و دید و وادیدها با دوستان صله رحم را پیوند دهند، که البته همه این

اعمال را با حمد و ستایش الله سبحانه و تعالی، تکبیر و تهلیل انجام دهند، تا حکمت نهفته در عید-که بیانگر رحمت و مغفرت از جانب الله سبحانه و تعالی است- در اذهان نسل های آینده باقی بماند.